

NÕMME-MUSTAMÄE MAASTIKUKAITSEALA TEEMAPLANEERING

1.novembril 2007 otsusega nr 266 algatas Tallinna Volikogu Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala teemaplaneeringu. Planeeringu korraldaja on Tallinna Linnaplaneerimisamet. Planeeringu koostajaks valiti riigihankega OÜ E-Konsult.

Maastikukaitseala

Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala loodi 2004.aastal unikaalse Nõmme–Mustamäe maastiku – Mustamäe nõlva, Nõmme liivikute, allika-alade ja suure rekreatiivse tähtsusega metsade kaitseks, nende uurimiseks ja tutvustamiseks, linnametsade bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks ning maastikueeldustele vastavate puhkevõimaluste loomiseks.

Nõmme-Mustamäe maastikukaitsealal on palju mitmekesiseid väärtusi. On mitmeid kaitsealuseid objekte: looduskaitsealuse nõmmnelgi kasvukoht – Natura-ala Sütiste metsas, Öpiringi kivid Kuusiku metsas, Glehni pargi allikad Rõõmuallika metsas. Kultuurimälestistest on kaitse all Glehni loss, selle juurde kuuluvad ehitised ja metsapark. Kaitstavatest linnuliikidest pesitsevad Kuusiku metsas kanakull ja väikepistrik, samuti kasvavad seal kaks suurt ja silmapaistvat tamme.

Samuti nagu Pirita jõeoru maastikukaitseala metsad on sinne metsamaastik ökoloogilises, sotsiaalses ja kultuurilises aspektis väga väärtuslik, kuid samas tugeva kasutussurve all. Siinsed maastikud ja looduskooslused on aga aktiivse inimtegevuse suhtes tundlikud.

Nõmme-Mustamäe metsi kasutavad läbiümbruses elavad linnaelanikud ja Nõmme Spordikeskuse külastajad: sportlased, tervisesportlased, jalutajad ja lihtsalt läbikõndijad. Nende päralt on suusa- ja matkarajad, mänguväljakud, palliplatsid ja istekohad. Maastikukaitseala osi ühendab Nõmmel kergliiklustee endisel kitsarööpmelise raudtee trassil sillaga üle Ehitajate tee. Lisaks on siin suusahüppetorn ja suusanõlvad, samuti välibasseinid spordikeskuses.

Probleemid ja väljakutsed

Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala maastikuväärtuste peamine ohustaja on reguleerimata inimtegevus: kasutuskoomrus, ebaseaduslikud rajatised, maastikukahjustused ja prügistamine, samuti aga ka uute tänavate planeerimine ja ehitussurve eramaadel.

Suure kasutuskoomruse tõttu on metsa alla tallatud tihe jalgradade võrgustik. Näiteks Sütiste mets on üks aktiivseimalt kasutatud piirkondi maastikukaitsealal, mis nurmelgi kasvukohana vajab samas erilist hoolt ja kasutamise reguleerimist. Rohukamarat ning pinnast kahjustab maastikujalgrattaga sõitmine väljaspool radu ja nõlvadel. Hüppetorni metsa rajati eelnevate uuringuteta tehismägi lumelaua ja trikiratastega sõitmiseks, mis kahjustab nõlva. Vaatamata ATVga sõitmise keelule on maastikukaitsealal sedagi korduvalt ette tulnud. Liivanõlvade varisemisohtlikkust suurendab koobaste kaevamine. Nõlvaaluste allikate vooluhulk on oluliselt vähenenud, seda ohustavad sügavad suurkaevud kuivenduskraavid ja teed.

Mitmed puhkekohad maastikukaitsealal on halvasti varustatud, nende kasutus on kontrollimatu. Palju on stiihilisi pikniku- ja lõkkeplatse. Prügiaste on vähe ja sageli on need tühendamata. Maastikukaitsealal ei ole piisavalt turvaline. Vandaalid lõhkuvad inventari, metsa tuukse jäätmeid. Alal napib tutvustavaid silte ning suunaviitu.

Parkimisvõimalused ja parkimiskorraldus ei vasta suurenenud külastajate arvule, kes tulevad maastikukaitsealale autoga. Seetõttu on Nõmme kitsad tänavad ja teeääred autodega ummistatud. Maastikukaitseala erinevad osad on omavahel halvasti ühendatud, eriti nõlvaaluses piirkonnas. Ehitajate tee ja Kadaka tee tükeldavad ala ning on liikumistakistuseks.

Esile toodud probleemide lahendamine on väljakutseteks mitte ainult teemaplaneeringu koostamises osalejatele vaid kõigile, kes puutuvad kokku maastikukaitseala kasutamise ja hooldamisega. Planeering on teatud põhimõtetes kokkuleppimise vahendiks, nende edasine põhimõtete elluviimine sõltub kõigi osapoolte sihipärasest koostööst.

Teemaplaneeringu eesmärgid

Teemaplaneeringu eesmärgiks on “maastikukaitseala ja selle lähiümbruse puhkevõimaluste väljaarendamine arvestades looduskaitse tingimusi ning võttes aluseks Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja kaitsekorralduskava”¹.

Planeering koostatakse inimtegevuse reguleerimiseks ning ala arengusuundade ja puhkevõimaluste täpsustamiseks selliselt, et oleksid kaitstud ala maastikuväärtused, pinnamood, taimekooslused ja elustik. Kaitsekorralduskavaga² tehtud maastikuanalüüsi alusel määratakse ja kaardistatakse inimtegevusele rohkem või vähem tundlikud alad. Kasutustaluvusest lähtuvalt määratakse konkreetseid puhkevõimalusi ja –tegevusi, samuti meetmed maastikukahjustuste kõrvaldamiseks ja vältimiseks.

Põhiteemadeks on planeeringus avalikuks kasutuseks jäävate alade ja rajatiste määramine. Tähtsustatakse ja eksponeeritakse looduslikud ja ajaloolised vaatamisväärsused, analüüsitakse puhkeala juurdepääsu võimalusi, näidatakse planeeritava ala liikluskorraldus ja hinnatakse sealjuures parklate kavandamise vajadust.

Teemaplaneeringuga on alale võimalik vaid puhkeobjektide planeerimine. Määratakse puhkerajatiste arengusuunad, nende vajadus, iseloom ja asukohad, uute kergliiklusteede vajadus ja asukohad ning meetmed olemasolevate korrastamiseks. Tähistatud matkaradade ja vaatekohtade loomisel lähtutakse olemasolevast teedevõrgust. Määratakse sobivad materjalid ning valgustuse vajadus ja põhimõtted. Kavandatakse hooldusmeetmed, vastavalt maastikutüüpidele määratakse niidetavad alad ning hooldus- või kujundusraiet vajavad metsaosad. Puhkevõimaluste kavandamisel arvestatakse liikumispuuetega inimeste vajadustega.

Soovime teemaplaneeringus algusest peale arvestada võimalikult paljude osapoolte ja asjahuvilistega, et üheskoos jõuda parima lahenduseni. Kõik ettepanekud on oodatud!

Tallinna Linnaplaneerimise Amet
Linnakujunduse ja haljastuse osakond
Vabaduse väljak 7, 15198 Tallinn
Osakonna juhataja Enel Kotli, tel 6404 733
enel.kotli@tallinnlv.ee

E-Konsult OÜ
Laki 12, 10621 Tallinn
Maastikuarhitekt Andres Levald, tel 6646 775
andres.levald@ekonsult.ee

¹ Teemaplaneeringu "Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala puhkevõimaluste planeerimine" lähteülesanne <http://tallinn.andmevara.ee/oa/page.Tavakasutaja?c=1.1.1.1&id=110911>

² Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2006-2011